

CELIBATO PRIGIMTIS IR KANONINIAI PADARINIAI

Doc. dr. Kazimieras Meilius

Lietuvos teisės universitetas, Teisės fakultetas, Civilinio proceso katedra
Ateities g. 20, 2057 Vilnius
Telefonas 271 45 93
Elektroninis paštas cpk@ltu.lt

Pateikta 2002 m. birželio 28 d.

Parengta spausdinti 2002 m. lapkričio 6 d.

*Recenzavo Vytauto Didžiojo universiteto Teologijos fakulteto Bažnytinės teisės katedros profesorius habil. dr. LMA narys ekspertas **Pranas Vaičekonis** ir Lietuvos teisės universiteto Valstybino valdymo fakulteto Filosofijos katedros docentas dr. **Andrius Narbekovas***

S a n t r a u k a

Celibatas neatsiejamas nuo gyvenimo, celibatas – tai gyvenimo būdas. Tiek įsipareigojimas celibatui, tiek šio įsipareigojimo vienokia ar kitokia forma paniekinimas verčia ieškoti atsakymo, kam reikalingas celibatas ir kodėl jo laikomasi arba nesilaikoma. Atsakius į šiuos klausimus paaiškės, kaip yra vertinama Bažnyčia, jos mokymas, pats celibato įsipareigojimas ir kokio stiprumo yra tikėjimas.

Žmogus, pasišvęsdamas bet kokiai misijai, arba ją atlieka iki galo, arba palūžta. Taip yra ir su celibato įvykdymu. Bažnyčia, stengdamasi išsaugoti dvasininkų bei vienuolių pasišventimą Dievui, yra numaciusi bausmes už pastarojo įsipareigojimo nevykdymą.

I ž a n g a

Lotynų bažnyčioje pasiryžimas priimti celibatą be galimybės grįžti atgal yra sąlyga leisti priimti kunigystės šventimus ir taip išsiskirti iš pasauliečių luomo. Kaip teisinė institucija, celibatas yra ne dieviškos, bet vien bažnytinės kilmės. Faktas, jog Lotynų bažnyčioje galima šventinti diakonais vedusius vyrus, įrodo, jog besąlygiška celibato dėl Dangaus Karalystės vertė leidžia, esant poreikiui, turėti vedusiųjų dvasininkų, be tų, kurie priiima celibatą.

Sekuliarizuota seksualinę revoliuciją išgyvenanti visuomenė nenori pripažinti skaitumo. Tiek žiniasklaidoje, tiek žmonių mąstysenoje dažniau vyrauja receptai seksualiniam poreikiui patenkinti negu skaitumui išsaugoti. Bažnyčia kaip ir visais laikais gyvena tame pačiame pasaulyje ir susiduria su laikmečiui būdingomis problemomis. Nesitikėdama palaimymo, naudos ir populiarumo ji tampa atsvara suklestėjusiam laisvos gyvensenos būdai. Nepaisant to, kad būna išjuokiama arba ir pačių jos narių silpnumo pažeidžiama, oficialioji Bažnyčia daro viską, ką gali, kad išsaugotų tas vertybes, kurios kartais yra nuvertinamos ne tik netikinčiųjų, bet ir pačios Bažnyčios normų.

Įsipareigojimai pašaukimui ir jo skleidžiamoms vertybėms įpareigoja dvasininką ir vienuolius dalintis vertybėmis, kurios kartais jiems patiems nelengvai pasiekiamos. Galbūt klupdamas, bet ir vėl kildamas dvasininkas privalo neprarasti tų vertybių pats ir jomis dalintis su kitais. Tiek dvasininkai, tiek pasauliečiai privalo nepamiršti, kad kunigas yra paimtas iš žmonių ir jiems vėl sugražintas skelbti tai, kas jam yra patikėta.

Pripažįstama ar ne, bet kunigas, kaip antrasis Kristus, kuris aukoja ir yra aukojamas, turi savo gyvenime atstovauti Aukščiausiam Kunigui. Žmonės iš darbų ir elgesio gali pažinti tikruosius Kristaus sekėjus arba asmenis, darančius kompromisus su bažnytine teise bei savo sąžine.

1. Teologinė–kanoninė bažnytinės normos motyvacija

Jėzaus Kristaus kunigystė yra gili mūsų tikėjimo paslaptis. Norėdamas ją suvokti žmogus turi atsiverti antgamtiniam supratimui ir savo žmogiškąjį protą palenkti transcendentiniam mąstymui. Toks mąstymas ne tik gaivina ir nukreipia konkretų tikintįjį, bet persmelkia ir formuoja taip pat visos tikinčiųjų bendruomenės gyvenimą, kad visi suaugtų į vieną kūną, kuriame visi nariai atlieka skirtingą uždavinį (Rom 12, 4).

Tikėjimo nuosmukio laikais Kristaus–Kunigo figūra nuvertinama ir vis labiau nyksta iš žmonių bei pasaulio sąmonės; ji jau nėra krikščioniškojo gyvenimo centre.

Gyvojo tikėjimo laikais kunigui nėra sunku atpažinti save kaip *alter Christus*, identifiikuotis su Juo ir savo kunigystės esmę įžvelgti intymioje vienybėje su Kristumi–Kunigu, Jį laikyti nepakeičiamu savo kunigystės modeliu. Jei Kristus patikėjo „savo draugams“ kunigo tarnystę, be abejonės, jų darbas vaisingesnis bus tuomet, kai asmuo visiškai pasišvęs šiai misijai. Viešpaties patarimas buvo visiškai ir nuolat susilaikyti dėl dangaus karalystės (Mt 19, 12). Per celibatą kunigas nauju būdu atsiduoda Kristui ir jo Evangelijai (Mk 10, 29). Todėl Bažnyčia celibatą visada vertino ir siekė, kad jis taptų pavyzdingo kunigo gyvenimo bruožu.

Šis argumentas yra labiau įtikinamas tik tikintiesiems ir lengviau išaiškinamas tuomet, kai celibato charizma suprantama kaip Dievo dovana. Taip pat nereikia manyti, kad ši dovana yra savaimė suprantama ir užbaigta. Ją reikia suprasti ne kaip kažką Dievo įdėtą į konkretaus žmogaus istorinę, antropologinę ir psichologinę situaciją, bet labiau kaip kuriančią istoriją, įtraukiančią kunigą į tikėjimo paslaptį.

Popiežius Paulius VI enciklikoje „*Coelibatus Sacerdotalis*“ bando apibūdinti celibato sunkumus, susijusius su žmogaus tikėjimu. Celibato sąvoka pirmiausia turi būti susieta su Kristumi, Bažnyčia, tobulumu. Nors Kristus rinkdamasis dvylika apaštalų nereikalavo celibato, ir jo kunigiškoji charizma skyrėsi nuo celibato, tačiau šio instituto pareikalavo istoriniai–teisiniai veiksniai. Istoriniai įvykiai parodė, kad celibatas kunigiškajai misijai suteikia daugiau prasmės. Kristus pažadėjo atsilyginti kiekvienam, kuris dėl Dievo karalystės paliks namus, šeimą, žmoną ir vaikus (Mt 16, 24–25; Mt 19, 12; Lk 8, 19–21; Lk 25–27). Kunigas, atsiskirdamas nuo pasaulio, neatsiskiria nuo Dievo tautos, nes jis kaip tik yra paskirtas ir pašauktas būti su ja (Mt 10). Popiežius ragina kunigus susipažinti su realiais celibato sunkumais, neperdedant jų svarbos, neprarandant optimizmo stengtis įveikti atsiradusius sunkumus [1].

Šiandieninė katalikų kunigo identiteto krizė aiškiai pasireiškia kai kurių kunigų savo tarnystės atsisakymu, daugelio kitų, formaliai pasiliekančių kunigystėje giliu supasaulėjimu arba pašaukimų skaičiaus mažėjimu, Kristaus pašaukimo atmetimu.

Naujaisiais laikais, ypač po II Vatikano Susirinkimo ir vėliau šis kunigo su Kristumi ryšys buvo vis dažniau laikomas kunigystės esmės centru, ir taip buvo galima pagilinti bei praplėsti ankstesnius biblinius pasisakymus bei teologines ir kanonines doktrinas apie Kristaus ir kunigo vienybę bei susitapatinimą. Taip buvo naujai nušviesta ir teologiškai iliustruota tradicinė aksioma *sacerdos alter Christus* (kunigas – antrasis Kristus).

Šv. Paulius tvirtina: „Tegul žmonės laiko mus Kristaus tarnais ir Dievo slėpinių tvarkytojais“ (1 Kor 4, 1); „Taigi Kristaus vietoj mes einame pasiuntinių pareigas, tarsi pats Dievas ragintų per mus. Kristaus vardu maldaujame: „Susitaikinkite su Dievu“ (2 Kor 5, 20). Šiuos sakinius galima laikyti bibrine kunigo identifikavimosi su Kristumi motyvacija, kuri atsispindi ir II Vatikano Susirinkimo dokumentuose [2].

Dabartinio 1983 m. Kanonų teisės kodekso (CIC`83) 1008 kanone sakoma, kad Šventimų sakramentu ir neišdildomu ženklų paženklininti tikintieji gauna tarnystę Bažnyčioje, nes yra pašvenčiami ir paskiriami ganyti Dievo tautą, atlikdami mokymo, pašventinimo ir valdymo pareigas Kristaus asmenyje, kiekvienas pagal savo laipsnį.

Reikšmingiausias Popiežiaus Jono Pauliaus II aktas dėl kunigystės, be jokios abejonės, yra aštuntojo Vyskupų Sinodo, kurio tema buvo kunigų ugdymas, sušaukimas. Pagrindinis diskusijų objektas buvo kunigo vieta ir veikla šiandieniam visuotinės dvasinės krizės apimtame pasaulyje. Šių darbų santrauka buvo apvainikuota 1992 m. kovo 25 d. pasirodžiusia Popiežiaus Apaštališkąja adhortacija, aptariančia *kunigo tarnystės prigimtį ir misiją* bei iš-

raiškingai informuojančia, jog Sinodo Tėvų kalbos išreiškė specifinį ontologinį ryšį, jungiantį kunigą su Kristumi, Vyriausiuoju Kunigu ir Geruoju Ganytoju.

Kunigo prigimties ir tarnystės aptarimą Popiežius užbaigia klasikiniu tvirtinimu: „Kunigas pilną savo identiteto tiesą atranda pačiame Kristuje, aukščiausiam ir vieninteliame naujosios bei amžinos Sandoros Kunige; jo identiteto esmė kyla iš Kristaus, Jame dalyvauja ir Jį pratęsia, jis yra gyvas skaidrus Kristaus kunigo paveikslas. Kristaus kunigystė, kaip absoliutaus naujumo išraiška, išganymo istorijoje yra kiekvieno krikščionio, o ypač kunigo kunigystės vienintelis šaltinis ir nepakeičiamas modelis. Tad atsigręžimas į Kristų yra absoliučiai reikalinga kertinė sąvoka, norint suvokti kunigystės tikrovę“ [3].

Šventajame Rašte aptinkame kontroversišką Kristaus ir fariziejų susitikimą, kur Jėzus, neatmesdamas santuokos statuto, tikina, jog gražu gyventi nekaltybėje dėl aukštesnių tikslų, dėl Dievo karalystės, ne dėl savo patogumo ar bailumo. Jis sako, kad yra eunuchų, kurie gimė tokie iš motinos įsčių, yra eunuchų [4], kuriuos tokius padarė žmonės, ir yra eunuchų, kurie patys save tokius padarė dėl dangaus karalystės. Kas pajėgia išmanyti, teišmano (Mt. 19, 12). Nuo santuokos nutolina tokie motyvai: kai nėra santuokinio gyvenimo pašaukimo; kai žmogus save paaukvoja tėvų rūpesčiui, mokslui, menui; esant fiziniams, socialiniams sutrikimams; kai pasirenkama dėl religinių ar socialinių motyvų ir panašiai. Todėl celibatas sunkiai buvo ir yra suprantamas jame negyvenantiems. Pažįstant Kristaus ir kunigo natūralų artumą, niekad nebus sunku aptarti ir kunigiškojo celibato teologiją, ir teisinių normų recepciją. Reikėtų pabrėžti, kad dvasininkų ir vienuolių celibatas, kyląs iš teisinių Bažnyčios normų, visada yra priimamas laisva valia [5].

Turėdamas tai mintyse CIC`83 219 kanonas pripažįsta kiekvienam teisę būti laisvam nuo bet kokios prievartos, pasirenkant gyvenimo luomą. Kiekvienas asmuo laisva valia pasirenka santuokinį arba celibatinį gyvenimo būdą. Todėl norint tapti celibatinio luomo nariu, pasirenkant kunigystės luomą ir priimant šią dovaną celibatas tampa sąlyga.

Ne vienas celibato priešininkas teisinsis, kad pirmieji Kristaus apaštalai taip pat buvo vedę. Tačiau reikėtų pripažinti ir tai, kad jie paliko žmonas ir sekė Kristų. Taigi celibato pareiga atsiranda iš bažnytinės išoriškai nustatytos normos, o įsipareigojimas kyla iš sąmoningo ir laisvo celibato priėmimo, po maldos, mąstymo ir pasiruošimo metų [6]. Naujasis kodeksas (1983) 247 kanone susitelkia ties pozityviuoju celibato aspektu, paaiškindamas siekiantiems kunigystės celibato vertę šventojoje tarnystėje, kuri pasireiškia kaip lygiavimasis į skaištų Kristų ir kaip būsimąjo gyvenimo ženklas bei liudijimas. 277 kanonas pozityviai pristato celibatą kaip evangelinę vertybę, primindamas, kad dvasininkai dėl Dangaus karalystės turi visiško ir amžino susilaikymo pareigą, todėl įpareigojami celibatui, kuris yra ypatinga Dievo dovana, padedanti šventiesiems tarnams lengviau atsiduoti Kristui nepadalinta širdimi, taip pat laisviau atsiduoti Dievo ir žmonių tarnystei. Tas pats kanonas primena, kad dvasininkai turi būti išmintingi, apdairūs bendraudami su asmenimis, nes dažnas susitikinėjimas gali kelti pavojų susivaldymui arba sukelti tikinčiųjų pasipiktinimą (CIC`83, kan. 277, 2), todėl Diecezinis Vyskupas gali šioje srityje nustatyti tikslesnes normas ir konkrečiais netaikymo atvejais spręsti, kaip šių įsipareigojimų buvo laikomasi (CIC`83, kan. 277, 3) [7].

Pareiga laikytis tobulo amžino susilaikymo dėl Dangaus Karalystės veda į progresyvių charizmos, kurią būtina paversti egzistencine elgsena, atskleidimą. Celibatas, prisiimtas kaip gyvenimo sąlyga, yra ne negražinamas laike patyrimas, bet intencionaliai, be vidinių rezervų ar kompromisų, susijusių su aplinkybėmis, tampanti pastovi gyvenimo būklė [8].

Kanoninė norma parodo, kaip artimai celibatas susijęs su malone ir kaip ji veikia išoriniame, socialiniame bei juridiniame Bažnyčios gyvenime. Įstatymas patvirtina Dvasios charizmą ir taip užtikrina kunigystės gyvybingumą bei vaisingumą ir neleidžia žmogiškiesiems jausmams, net ir teisėtiems, sumažinti jos veiksmingumą. Pašauktasis kunigystei turi būti Bažnyčios priimtas. Šis priėmimas tampa konkretus per bažnytinio autoriteto aktą. Taigi Bažnyčia nėra prieš jokiais žmogaus teises, bet naudoja savo teisę pašventinti tik tuos, kurie atsiliepia į kunigystės ir celibato pašaukimą [9]. Todėl II Vatikano Susirinkimo dekretu „*Optatam totius*“ apie celibatą kalbama kaip apie įsakytą įstatymą, o ne celibato įžadą [10].

277, 1 kanonas (CIC`83) tvirtina, jog „*Dvasininkai įpareigojami visiškam ir amžinam susilaikymui dėl dangaus karalystės, todėl yra saistomi celibato, kuris yra ypatinga Dievo do-*

vana, ir kurio dėka šventieji tarnautojai gali lengviau pasišvęsti Kristui nepadalijama širdimi bei turi galimybę laisviau atsiduoti Dievo ir žmonių tarnybai“ (vertimas autoriaus). Kai Kodekse kalbama apie celibatą, kuris privalomas pašventintiems „in sacris“, niekada nepabrėžiama, jog yra diakonų, kuriems celibatas privalomas, ir kitų, kuriems celibatas yra neprivalomas. Tai leidžia suprasti, kad šventimai apima kartu ir celibatą, nes celibatas yra kaip sąlyga šventimams gauti. Todėl bažnytinio celibato subjektai yra diakonai (išskyrus amžinuosius vedusius diakonus), taip pat diakonai, kurie tampa našliais – jie negali sudaryti antros santuokos, kunigai ir vyskupai (CIC`83, kan. 1037; 1042, 1; 1087). Tad galime tvirtinti, kad visi nevedę, siekiantys šventimų, turi pareigą atsisakyti santuokos ir praktikuoti tobulą susilaikymą.

Pagal 1037 kanoną nevedęs kandidatas, norintis tapti amžinuoju diakonu, ir kandidatas į kunigystę prileidžiami prie diakonato šventimų tik tada, jei prisiima celibato pareigą. Šis įsipareigojimas turi būti prisiimtas viešai prieš Dievą ir prieš Bažnyčią pagal nurodytas apeigas [11].

Dabartinis Kodeksas atleidžia nuo viešo celibato apeigų priėmimo visus vienuolius, davusius amžinuosius įžadus vienuoliniame institute (1037 kan.). Tačiau kanonų tvarka buvo papildyta specialiu Popiežiaus Jono Pauliaus II mandatu taip, kad ir vienuolinio instituto kandidatai, kurie jau yra davę amžinuosius įžadus, nepaisant 1037 kanono, diakonato šventimų metu privalo viešai prisiimti celibatą, kaip išskirtinį įsipareigojimą, susijusį su pačia šventimų teise. Tiesa, vienuoliai įžadų išpažinimo metu duoda skaistumo įžadą, tačiau kunigiškojo celibato įsipareigojimas prisideda prie ankstesniojo bei išlieka ir tuo atveju, kai atleidžiama nuo vienuolio įžadų. Todėl paliekant vienuolyną dispensos nuo įžadų ir celibato yra skirtingos. Tai rodo, kad vienuolių įžadai ir kunigų celibatas yra skirtingi dalykai [12].

Apibendrinant įsipareigojimą celibatui galima sakyti, jog negali būti pašventinti visi vedusieji, išskyrus tuos, kurie nėra paskirti amžinajam diakonatui (CIC`83, kan. 1042, 1). Kas neteisėtai gauna šventimus, negali jų praktikuoti (CIC`83, kan. 1044, 2, 1). O kas, negalėdamas sudaryti santuokos dėl gautų šventimų, bando ją sudaryti nors ir civiliai, tampa netinkamas gauti kitus šventimų laipsnius (CIC`83, kan. 1041, 3) nei vykdyti jau gautuosius (CIC`83, kan. 1044 1, 3). Atsiranda ir kita kliūtis – gauti šventimai yra kliūtis sudaryti galiojančią santuoką (CIC`83, kan. 1087). Atleisti nuo celibato tegali Romos Popiežius tais atvejais, kurie numatyti bažnytinėje teisėje (CIC`83, kan. 290, 291).

Neveltui Jonas Paulius II mums pateikia savo mintį: „Yra ypatingai svarbu, kad kunigas suvoktų teologinę bažnytinės celibato normos motyvaciją. Kaip norma, ji išreiškia Bažnyčios valią dar prieš tai, kai subjektas pareiškia savo nusiteikimą. Bet Bažnyčios valios galutinė motyvacija kyla iš celibato ryšio su šventimais, kurie sujungia kunigą su Jėzumi Kristumi, Bažnyčios Galva ir Sužadėtiniumi. Bažnyčia, kaip Kristaus Sužadėtinė, nori būti visiškai ir išskirtinai kunigo mylima, kaip ją myli Jėzus Kristus Sužadėtinis. Tad kunigiškasis celibatas yra savęs dovanojimas Bažnyčiai Kristuje bei su Kristumi ir išreiškia kunigo tarnystę Bažnyčiai Viešpatyje ir su Viešpačiu. Šios minties esmė: „būti dovana; visiškai save atiduoti Bažnyčiai, kaip save atidavė Kristus, būnant vienybėje su Juo. <...> Su pastoracine meile, ženklinančia kunigiškos tarnystės kaip *amoris officium* vykdymą, kunigas, kuris priima tos tarnystės pašaukimą, yra pajėgus tai atlikti su meile, dėl kurios Bažnyčia ir žmonių išganymas tampa jo pagrindiniu rūpesčiu“ [13].

Todėl Bažnyčia prašo besąlygiško celibato normos laikymosi, ir tai negali būti kliūtis gyventi malonės gyvenimą ar jai pasireikšti. Antanas Paškus, kunigas ir psichologijos mokslų daktaras (buvęs profesoriumi *Cannon College* (Erie, Pa), St. Johno (Niujorko) ir Otavos universitetuose, dirbęs psichologu psichiatrinėse ligoninėse ir tarptautinime kunigų bei vienuolių terapijos centre (Middletown, CT) remdamasis Jonu Pauliumi II teigia, kad žmogus negali gyventi be meilės. Žmogus lieka sau nesuprantama būtybė ir jo gyvenimui trūksta prasmės, jeigu meilė jam nerodoma, jeigu meilės jis neranda, jeigu jis jos nepatiria ir nepasivina, jeigu jis aktyviai joje nedalyvauja. Tačiau jis papildo, kad besilaikančio celibato žmogaus meilė draugams, ar jie būtų tos pačios ar kitos lyties, vienuoliai ar dvasiškiei, viengungiai ar vedę, nesiskiria nuo vedusiųjų asmenų meilės, išskyrus tik neseksualinę jos išraišką. Pasaulis tikisi iš kunigo daugiau negu supratimo ir tolerancijos. Pasaulis laukia ko kito

ir atmeta tuos kunigus, kurie gali duoti tik tai, kas žmogiška [14]. Todėl pasirinkdamas kunigystės luomą visų pirma pats kandidatas turi būti aiškiai ir tiksliai apsisprendęs bei privalo žinoti, kur eina ir ko siekia, kad ateityje jo paties pasirinkimas netrukdytų atlikti pašaukimo misiją.

2. Celibato subjektai ir nusikaltimai celibatui

Kaip matėme iš ankstesnio skyrelio, dvasininkų celibatas negali būti paaiškintas vien teoriškai: tai yra tikėjimo bei dvasinės patirties reikalas, be jų celibatas nebus pilnai išgyventas. Šiame pristatymo kontekste celibatas atsiranda dėl dangaus karalystės. Kartu visi celibatui netinkami motyvai, pradedant mintimis apie kulto tyrumą ir baigiant kūno lytiniu nuvertinimu, yra vengtini. Kunigai ir vienuoliai daugiau nei pasauliečiai yra įpareigoti gyventi pagal gerus papročius ir vengti viso to, kas tam prieštarauja.

Ankstesnis 1917 m. Kanonų teisės kodekso (CIC`17) 132 kan. teigė, kad aukštesniųjų šventimų dvasininkai yra saistomi skaistumo įžado, ir jeigu jie nusideda, elgiasi šventvagiškai. Jeigu dvasininko ar vienuolio nusižengimas buvo laikomas šventvagyste, tai pagal naują interpretaciją nusižengimas šeštajam Dievo įsakymui tampa įsipareigojimo sulaužymu. Klierikai, kurie yra tik tonzūruoti ar priėmę žemesnius šventimus, nėra įsipareigoję celibatui ir gali tuoktis, tačiau jiems kaip ir kitiems žmonėms galioja nusižengimo šeštajam Dievo įsakymui nuodėmė (CIC`17, kan. 2358), o neskaistūs veiksmai turėtų būti vertinami kaip kuniagiškos būsenos trūkumas. Celibatas yra daugiau nei negatyvus teisinis įsipareigojimas atsakyti santuokos, todėl skaistybės sulaužymas, tiek vidinis, tiek išorinis, yra prilyginamas šventvagystei. Dvasininkas, bandantis sudaryti santuoką, tai daro neteisėtai (CIC`17, kan. 132, 1) ir jo santuoka nėra galiojanti (CIC`17, kan. 1072). Tai kliūtis, galinti kilti dėl viešų ir iškilmingų skaistybės įžadų arba dėl celibato įsipareigojimų.

Nesilaikantys skaistumo įsipareigojimų, gyvenantys konkubinate užsitraukia ekskomuniką *latae sententiae* (atsirandančią iš paties teisės apibrėžto įvykio), kurią skiria Apaštalu Sostas (CIC`17, kan. 2388, 1). Kol dvasininkas neišsiskiria su savo partnere, jis negali būti atleistas nuo ekskomunikos, nebent esant mirties pavojui. Mirties pavojaus atveju nuo bausmės gali atleisti bet kuris kunigas, tačiau pavojui praėjus kunigas turi kreiptis į šv. Penitenciarijų. Jei kunigas jau yra pasitraukęs nuo moters dėl jos mirties ar skyrybų, jis gali būti atleistas nuo ekskomunikos įprasta tvarka. Tačiau visais atvejais kunigo atleidimas ir sugražinimas į aktyvią kunigystę vyksta atliekant popiežišką procedūrą. Be to, jei aukštesnio rango dvasininkas gyveno santuokoje ir per ordinaro nustatytą terminą nenutraukė bendro gyvenimo su moterimi, jis turėtų būti pervedamas į pasauliečių luomą (CIC`17, kan. 2388, 1). Toks kunigas *ipso facto* praranda turėtą bažnytinę pareigybę bei tampa neveiksnius (*irregularis*) (CIC`17, kan. 985, 3), ir tam nereikia jokio paskelbimo (CIC`17, kan. 188, 5). Tas pats vyksta, jeigu toks asmuo priklauso vienuolynui (CIC`17, kan. 646, 1, 3): jis užsitraukia suspensą, kurią gali skirti tik Apaštalu Sostas (CIC`17, kan. 671, 1), ir jam atimama teisė dėvėti bažnytinį drabužį (CIC`17, kan. 670).

Dispensa lengviau suteikiama subdiakonams ir diakonams. Gavę dispensą jie vėl tampa pasauliečiais. Subdiakonams ir diakonams vietos ordinarai be Apaštalu Sosto gali suteikti dispensą susituokti tik esant mirties pavojui (CIC`17, 1043 kan.) ir kraštutiniu atveju, kai jau pasiruošta santuokai (CIC`17, 1045 kan.), išskyrus CIC`17, 81 kanone nurodytas sąlygas, t. y. negali teikti dispensos net ir ypatingais atvejais, nebent jiems *explicite* arba *implicit* buvo suteikta ši galia arba būtų sunku susisiekti su Apaštalu Sostu ir kartu grėstų didelis dvasinis nuostolis. Panašiai gali dispensuoti klebonai, nuodėmklausiai bei kunigai, dalyvaujantys sudarant santuoką *ekstraordinarine* forma (CIC`17, kan. 1098) ir kai neįmanoma susisiekti su vietos ordinaru (CIC`17, kann. 1044–1045). 1936 m. *Sacra Penitenzieria Apostolica* išleido dekretą „Šventojo celibato įstatymas“, kuriuo, išskyrus mirties atvejį („*excepto casu periculi mortis*“), teisę atleisti nuo bausmės ekskomunikuotus kunigus, kurie bandė sudaryti santuoką, pasiliko išskirtinai sau [15].

Dvasiško nusikalstamas bandymas sudaryti santuoką buvo daugelio popiežių įvairių pasisakymų ir Šventos dikasterijos paaiškinimų objektas. Už šį nusižengimą (CIC`17, kan.

2388, 1) kanonas nustatė ekskomunikos *latae sententiae* bausmę, skiriamą tik Apaštalu Sosto, kurią taikant galima prieiti iki dvasiškio statuso praradimo, jeigu jis „*matrimonium etiam civiliter tantum contrahere praesumentes*“ (ketino susituokti nors civiliai). Šio kanono turinys kyla iš konstitucijos „*Etsi pastoralis*“ (1742 m.) ir iš instrukcijos „*Eo quamvis tempore*“ (1745 m.), išleistų Benedikto XIV [16].

Todėl CIC`17, stengdamasis apsaugoti dvasininkus nuo nusižengimų, įspėja, kad dvasininkai negyventų ir nebendrautų su įtartinomis bei blogos reputacijos moterimis (kan. 133).

Vedęs vyras negali siekti kunigystės, kol yra gyva žmona. Kad gautų galiojančius šventimus, nuo šios kliūties gali dispensuoti tik Apaštalu Sostas (CIC`17, kan. 987, 2). Jei vedęs vyras kažkoku būdu gautų šventimus be Šventojo Sosto dispensos, vis tiek jam būtų draudžiama atlikti bet kokias pareigas, kylančias iš šventimų (CIC`17, kan. 132, 3), tol, kol esama situacija nebus išnagrinėta Apaštalu Sosto. Jeigu toks asmuo neleistina sulaužo šį draudimą, jis tampa neveiksnius (CIC`17, kan. 985, 3.7). Pasitaikius tokiems atvejams dispensa yra suteikiama retai, nes vedęs vyras yra įsipareigojęs gyventi su žmona. O norėdamas tapti Lotynų bažnyčios katalikų kunigu jis privalo visam laikui nuo jos atsiskirti ir gyventi celibate. Tačiau, šiuo atveju Bažnyčia labiau teoriškai gali suteikti leidimą vedusiam vyrui gauti šventimus, jei jo žmona duotų laisvą raštišką sutikimą bei pritarimą vyro pasirinkimui ir taip pat užtikrintų, jog jam netrukdytų atlikti kunigo pareigų ir vėliau nemėgins jo susigrąžinti šeiminiam gyvenimui. Tokiu atveju ji pati turėtų duoti asmenišką skaisybės įžadą būdama pasaulietė arba prašyti dispensos, kad galėtų stoti į vienuolyną. Tai užtikrintų žmonos apsisprendimą neatšaukiamai sutikti, kad vyras taptų dvasininku.

Jeigu dvasininkas grąžinamas į pasauliečių luomą, įsipareigojimas celibatui panaikinamas specialia dispensa. Jei šventimus gavęs vienuolis dispensuojamas nuo įžadų (CIC`17, kan. 640, 1, 2), tai pasitraukęs arba atleistas iš vienuolyno, kuriam priklausė (CIC`17, kan. 648, 670), jis vis tiek lieka įpareigotas laikytis celibato, kol nebus aiškiai dispensuotas nuo šio įsipareigojimo.

Tačiau celibato įsipareigojimas visada galioja tik kai dvasininkas sąmoningai ir laisvai priiima celibato idėją. Jeigu tai padarytų veikiamas prievartos ar baimės, jo šventimai negalioja, o įsipareigojimas celibatui neegzistuoja. Ir net jei jis šventimus priimtų savanoriškai ir šie šventimai galioja, tačiau nebūtų pilnos laisvės dėl baimės ar prievartos, jis išvengtų įsipareigojimo celibatui. Tokiam dvasininkui įstatymas numato išeitį – jis gali pateikti bažnytiniam teismui prašymą, kad jo įsipareigojimai celibatui būtų paskelbti negaliojančiais. Tačiau dvasininkas, kad būtų sugrąžintas į pasauliečių luomą, privalo įrodyti, jog priimdamas žemesnius šventimus buvo paveiktas baimės ir vėliau, kai baimės priežastys buvo pašalintos, nepatvirtino šio įsipareigojimo, o naudodamasis šventimais prisivertė paklusti celibato nuostatomis (CIC`17, kan. 214, 2; 1994, 2).

Tuometiniai (apie 1924 m.) civiliniai įstatymai, nepaisant išimčių, nelaikė aukštųjų šventimų kliūtimi sudaryti santuoką. Šią kliūtį pripažino tik Ispanija (art. 83); Austrija (63 paragr.), nors vėliau kunigystę metusiems kunigams jau buvo suteikiama dispensa ir leidžiama sudaryti santuoką, ir ši santuoka buvo laikoma tikra. Prieš I pasaulinį karą Rusijos teisinėje sistemoje galiojo Pravoslavų bažnyčios draudimas diakonams ir jeriejui sudaryti santuoką tol, kol jie pasilieka dvasininkai arba vienuoliai (X 1 str. 2 ir 37). Italijos teisė leido apgautajai pusei prašyti, kad santuoka būtų pripažįstama negaliojančia dėl klaidos ar apgaulės (art. 105) [17].

Pagal naująjį 1983 m. Lotynų katalikų bažnyčios apeigų kodeksą celibato subjektai yra visi, priimančys kunigystės šventimus: diakonatas (nevedę), kunigystė ir aukščiausiasis jos laipsnis – vyskupystė. Tai trys kunigystės šventimų pakopos, kuriose privaloma laikytis celibato (kan. 1037; 1042,1; 1097).

Pagal galiojančius 1037 kan. reikalavimus nevedęs vyras viešai Dievo ir bendruomenės akivaizdoje priiima įsipareigojimą laikytis celibato arba padarytų religinio instituto įžadų, o vedęs vyras, jei nėra teisėtai paskirtas nuolatiniam diakonatui, negali priimti galiojančių aukštesniųjų šventimų (CIC`83, kan. 1042,1). Jei asmuo priima šventimus neteisėtai, saisytomis santuokinės kliūties, jis negali atlikti veiksmų, kylančių iš šventimų (CIC`83, kan. 1044,

2, 1). Nežinojimas nuo kliūčių bei neveiksmo neatleidžia (CIC`83, kan. 1045). Gali keistai atrodyti, kad Bažnyčia ypač griežtai baudžia už šeštojo įsakymo nesilaikymą. Iš tikrųjų nors ir tiesa, jog šeštojo įsakymo nuodėmės nėra sunkesnės už kitas, tačiau negalima neigti, kad šioje srityje labiausiai pasireiškia žmogiškasis silpnumas. Toks tiesioginis nusižengimas yra objektyviai sunkus.

Ne visi išoriniai veiksmai, pažeidžiantys įstatymus ar įsakymus, pažeidžia konkrečių žmonių ar visuomenės teises. Šie elementai yra esminiai nusikaltimo sąvokoje ir bent vieno jų nebuvimas padaro nusikaltimą neegzistuojantį – *nullum crimen, nulla poena sine lege*. Todėl taikant bausmę reikalingas sunkus moralinis ir juridinis pakaltinamumas. Apgaulė yra iš anksto sumanytas ir laisvai atliktas veiksmas, lemtas valios (CIC`17, kan. 2200, 1), o pagal CIC`83, 1321, 2 kan., šis neleistas veiksmas yra nulemtas įstatymo arba įsakymo. Galimybė kaltinti, atsirandanti dėl kaltės pagal CIC`17, 2199 kan., buvo pagrįsta pažeisto įstatymo nežinojimu arba stropumo trūkumu, tačiau CIC`83, 1321, 2 kan. jau nebekalba apie įstatymo neišmanymą. Išlikęs tik stropumo trūkumo ir nebaudžiamumo vertinimas, jei to įstatyme ar įsakyme nėra numatyta. Apgaulės ir kaltės, o kartu ir pakaltinamumo dydį gali lemti „sunkinančios“ aplinkybės (CIC`83, kan. 1326, 1) arba „lengvinančios“ aplinkybės (CIC`83, kan. 1323–1325) [18].

Pagal CIC`17 apibrėžimą „nusikaltimu bažnytinėje teisėje vadinamas išorinis ir morališkai pakaltinamas normos sulaužymas, už kurį yra numatyta nors ir neapibrėžta kanoninė sankcija“ (CIC`83, kan. 2195; 2200). Nusikaltimo sąvoka 1983 CIC gali būti aptinkama 1321, 1 kanone, kuriame nustatyta: „Niekas negali būti baudžiamas, jei jo įvykdytas išorinis įstatymo ar įsakymo pažeidimas nėra sunkiai pakaltinamas dėl apgaulės ar kaltės“. Abiejų kodeksų terminologija nėra pakeista. Abiejuose kodeksuose naudojamas nusižengimo ir, daug rečiau – nusikaltimo terminas, kurių reikšmė tokia pati. Ši sąvoka galioja tik kanoninėje teisėje ir susijusi su tikinčiais, pakrikštytais Katalikų bažnyčioje arba į ją priimtais (CIC`83, kan. 11) [19].

Analizuodami nusikaltimą apibrėžiančias normas (CIC`83, kan. 1321) galime pastebėti, jog niekas negali būti baudžiamas, jei jo įvykdytas išorinis įstatymo ar įsakymo pažeidimas nėra sunkus kaltinimas dėl klastos ar kaltės. Kanoninė doktrina, kodifikavusi nusikaltimo sąvoką, išskyrė tris elementus:

- Objektyvusis elementas – išorinis įstatymo ar įsakymo pažeidimas, prieinamas kitiems (CIC`83, kan. 1330);
- Subjektyvusis elementas – bausmės subjektu yra laikomas nustatyto įstatymo ar įsakymo sąmoningas pažeidimas; jei tai buvo padaryta dėl stropumo trūkumo, asmuo nėra baudžiamas, nebent įstatymas ar įsakymas yra nustatęs kitaip;
- Teisinis (juridinis arba formalusis) elementas – nusikalstamas faktas.

Taigi, kad būtų galima kalbėti apie nusikaltimą, reikia, jog nusižengimas normai būtų išorinis. Baudžiamieji Bažnyčios įstatymai nesaisto vidinių aktų. CIC`83 1321, 1 kanonas tvirtina, jog niekas nėra baudžiamas, jeigu jo padarytas išorinis įstatymo ar nurodymo sulaužymas nėra sunkus kaltinimas dėl apgaulės ar kaltės. Išorinis veiksmas dar nereiškia, kad veiksmas yra „viešas“. Išorinis veiksmas, kaip matome, yra priešpriešinamas vidiniam; tuo tarpu viešam priešpriešinimas slaptas [20].

Bažnyčia siekia užtikrinti tvarką ir apsaugoti dvasininkų luomą nuo nederamo elgesio. Todėl celibato normos pažeidimas apibrėžia ir nusižengimus. Kodeksas nustato baudžiamąsias priemones dvasininkams, kurie sunkiai nusižengia celibato pareigai, nes jos nepaisymas apsunkina sąžinę ir kenkia Bažnyčios dvasiniam gėriui bei socialiniam gyvenimui.

Jeigu mūsų aptariamame atveju kalbama apie šeštąjį Dievo įsakymą, tai nusikaltimai gali būti: **a)** *sollicitationem ad turpia* (kai kunigas išpažintį panaudoja nusikaltimui šeštajam Dievo įsakymui (CIC`83, kan. 1387), **b)** siekimas sudaryti santuoką (CIC`83, kan. 1394, 1), panašiai ir vienuoliams, kurie sudarė ar mėgino sudaryti nors ir civilinę santuoką (CIC`83, kan. 694), **c)** konkubinatas ar pastovus papiktinimas dėl kitų nuodėmių šeštojo Dievo įsakymo atžvilgiu (CIC`83, kan. 1395, 1), **d)** kai ir kiti nusikaltimai šeštajam dekalogo įsakymui atlikti prievarta arba grasinant, viešai, su nepilnamečiais iki 16 metų amžiaus (CIC`83, kan. 1395, 2), už juos baudžiama atitinkamomis bausmėmis iki pašalinimo iš dvasinio luomo.

A. Dvasininkas, būdamas oficialus Bažnyčios asmuo, pagal Bažnyčios Magisteriumą yra skiriamas teikti dieviškąsias malones: klausydamas išpažinčių jis tampa ir teisėju, ir gydytoju, kad išganymui laimėtų žmones (CIC`17, kan. 888; CIC`83, kan. 978). Šito jis turi niekada nepamiršti. Todėl būtų nesuderinama su išpažinties paskirtimi, jeigu kunigas išpažintį paverstų skatinimu nusižengti šeštajam Dievo įsakymui (CIC`83, kan. 1387). Šio nusižengimo pagrindiniai elementai yra du: medžiaga turi apimti šeštąjį Dievo įsakymą ir prasižengimas yra daromas būtent išpažinties būdu (t. y. *in actu, vel occasione vel praetextu confessionis*). Nusižengimas gali apimti daugelį dalykų: jis gali būti išreikštas žodžiais, ženklais, gestais, palytėjimais, patarimais ir nedorais aiškinimais; šie veiksmai gali būti skirti vyrų ar moteriškos lyties penitentui, vaikui ar seneliui, pasauliečiui ar dvasininkui. Šio neleistino veiksmo iniciatorius turi būti kunigas, pasinaudojęs išpažintimi. Nusikaltimo sunkumas priklauso nuo to, ar jis tik buvo siekiamas, ar įvykdytas, kokiomis aplinkybėmis visa tai vyko ir iš viso, ar konfesarijus turėjo tokių ketinimų. Visa tai nustačius kunigas gali būti nubaustas visišku arba daliniu suspendavimu su įvairiais draudimais arba pareigybių ribojimu, o ypač sunkiais atvejais – pašalinimu iš dvasininkų luomo. Sprendimą šiuo atveju lemia nusižengimo aplinkybės ir Tikėjimo Kongregacijos kompetencija [21].

B. Pagal 1394 1, 3 kan. nurodymą dvasiškis, bandantis bent civiliai sudaryti santuoką, užsitraukia suspensą *latae sententiae*; jeigu jis perspėtas nesitaiso ir tęsia papiktinimą, tuomet laipsniškai baudžiamas teisių atėmimu iki pašalinimo iš dvasiškių luomo (kan. 1394, 2). Bandyti sudaryti santuoką reiškia ją iš tikrųjų švęsti, nors, Bažnyčios požiūriu, tokia santuoka yra negaliojanti. Būtent todėl, jog yra draudžiama ir kanoniškai negalioja, vartojamas veiksmožodis „bandyti“, o ne švęsti. Tačiau ir tokiai santuokai reikalingas santuokinis sutikimas. Be tokio sutikimo nebūtų jokios santuokos ir nebūtų galima kalbėti apie bandymą sudaryti santuoką, galbūt tik apie apsimestinę santuoką. Santuokinis sutikimas turi būti tikras, net jei vestuvės neteisėtai švenčiamos su religinėmis apeigomis tiek esant civiliniams padariniams, tiek nesant dėl anksčiau minėtų priežasčių. Nors kanoniškai tokia santuoka yra negaliojanti dėl Bažnyčios nustatytos šventimų kliūties. Taigi nusikalstama tiek tuo atveju, jeigu dvasiškis bando sudaryti tik civilinę santuoką, tiek jeigu ją sudaro su religinėmis apeigomis, esant ar nesant civiliniams padariniams. Dvasiškiais laikomi diakonas, kunigas ir vyskupas taip pat ir tada, kai jie yra vienuoliai arba pasaulietinių institutų bei apaštaliųjų bendruomenių nariai (CIC`83, 1394 kan.) [22].

Kanonai išskiria kunigų ir vienuolių nusikalstamą bandymą sudaryti santuoką. Dvasiškių bandymas sudaryti santuoką visada užtraukia bausmę *latae sententiae* nuo suspensos iki pašalinimo iš bažnytinių pareigų. Suspendavimas be jokių nurodymų ar ribų yra bendras ir sulauko nuo kiekvieno šventimų bei jurisdikcijos akto, be to, nuo visų teisių bei funkcijų (CIC`83, kan. 1334, 2; 1333, 1). Iš bažnytinių pareigų pašalinama automatiškai, bet bažnytinė vyresnybė gali reikalauti ir priversti palikti pareigas tik pateikus paaiškinamąjį dokumentą (CIC`83, kan. 194, 1, 3; 2). Reikia paminėti ir 1044 1, 3 kan., pagal kurį įvykdęs šį nusižengimą asmuo tampa netinkamas naudotis gautais šventimais. Taip pat pažymėtina, jog amžinasis diakonas našlys yra saistomas 1087 kanono, todėl negali sudaryti santuokos.

Kiekvienas vienuolis ar vienuolė bandydami sudaryti santuoką nors ir civiliai kaip ir dvasininkas užsitraukia kanonuose numatytą bausmę. Tikrinant tokį asmens veiksma yra svarbu nustatyti santuokinės sutarties atvejį. Todėl tam reikalinga žinoti, kokius įsipareigojimus prisiima šventinamasis prieš tapdamas dvasininku, ir kaip įsipareigoja asmenys, pašventę save vienuoliškam gyvenimui (CIC`83, kan. 277,1; 1037; 1087; 573; 599; 1088). Bausmės gali būti įvairios. Didžiausia bausmė dvasininkui yra suspendavimas *latae sententiae*, prie kurio dar gali būti pridėtos kitos fakultatyvinės bausmės iki pašalinimo iš dvasininkų luomo, jei asmuo nerodo pasitaisymo ženklų bei tokiu savo elgesiu nesistengia sumažinti atsiradusio skandalo. Tokiu atveju dvasininkas praranda ir jam patikėtas bažnytines pareigybes (CIC`83, kan. 194, 1). Vienuolių su amžiniais įžadais, nedvasiškių bandymas sudaryti santuoką užtraukia jiems interdiktą *latae sententiae* (CIC`83, kan. 1394, 2). Jeigu jie yra davę laikinuosius įžadus, tada nėra kliūties sudaryti galiojančią santuoką (kan. 1088). Abiem atvejais vienuoliai nedvasiškiai ir vienuoliai dvasiškiai dėl paties fakto pašalinami iš Instituto (CIC`83, kan. 694, 1, 1) [23]. Faktą išsiaiškinti privaloma, ir tai turi atlikti aukštesnis

vyresnysis su savo taryba [24]. Dėl teisėto pašalinimo automatiškai atleidžiama nuo įžadų, be to, prarandamos visos vienuolinio gyvenimo teisės bei pareigos (CIC`83, kan. 701), išskyrus dvasiškių celibato pareigą [25].

Iš tikrųjų, jei vienuoliai dvasiškiai yra saistomi 1394, 1 kan., tai vienuolis dvasiškis, pašalintas iš instituto *ipso facto* (pačiu faktu), nėra pašalintas iš dvasiškių luomo. Jis tampa pašalintas iš šio luomo tik atlikus atitinkamą pašalinimo procedūrą. Čia reikia iširti, ar dvasininkas, bandęs bent civiliška susituokti, prisiėmė santuokinį sutikimą, ar ne, turint mintyje, jog vienuolių su amžiniais įžadais santuoka yra negaliojanti dėl įžadų kliūtis (CIC`83, kan. 1088), o dvasininkų – dėl kunigystės šventimų kliūtis (CIC`83, kan. 1087). Pasaulietinių institutų narių, priėmusių amžinuosius įžadus, ir tokių vienuolinių institutų, kuriuose daromi tik laikinieji įžadai, kurie visą gyvenimą nuolat atnaujinami, santuoka yra galiojanti (CIC`83, kan. 607, 2).

C. D. Taikant bausmes yra numatytos ir kitos *ferendae sententiae* (kan. 1314: bausmė, kuri atsiranda paskelbus nuosprendį) bausmės, kurios laipsniškai taikomos iki pašalinimo iš dvasiškių luomo. Tačiau šios bausmės tegali būti taikomos esant dviem sąlygoms: kai nusikaltusysis buvo perspėtas ir vis tiek nepasitaisė ir toliau tęsė papiktinimus. Papiktinimas suponuojamas baudžiamajame įstatyme, numatančiame, jog kitos bausmės gali būti laipsniškai taikomos tik tada, kai konstatuojamas nesitaisymas ir besitęsiantis papiktinimas. Tačiau jeigu bandymas sudaryti santuoką lieka neatskleistas, papiktinimo nėra. Tokiu atveju nusikaltusiajam taikoma bausmė *latae sententiae*, bet jam negali būti pritaikomos *ferendae sententiae* bausmės, kadangi baudžiamoji norma reikalauja, jog kartu būtų tiek nesitaisymas, tiek besitęsiantis papiktinimas. Trūkstant vieno arba kito trūksta reikiamų sąlygų. Yra aišku, jog slaptas nusikaltimas nėra baudžiamas, kol jis nėra išaiškintas ir įrodytas. Tačiau prisiimtina, jog Bažnyčia turi priemonę bausti slaptus nusikaltimus *latae sententiae* bausmėmis (CIC`83, 1318 kan.).

Išliekant viešam pasipiktinimui dėl šeštojo įsakymo pažeidimo iš tikrųjų kanonas atskiria nuodėmę, nors ir išorinę, nuo nusikaltimo: nuodėmė yra tada, kai bet koku būdu sulaužomas įsakymas, o nusikaltimas yra tik tada, kai ne pagal įstatymą gyvenama pastoviai, ir tai sukelia papiktinimą bendruomenėje. Tai reiškia, jog nusižengimas jau nėra vien išorinis, bet taip pat ir viešas [26].

Jeigu pirmoje CIC`83, 1395 kanono dalyje yra kalbama apie konkubinatą, kitu atveju yra naudojamos dvi nusikaltimo formulės: kiekvienas išoriškai padarytas nusikaltimas šeštajam Dievo įsakymui arba kiti nusikaltimai šeštajam Dievo įsakymui. Tai labai plačios formulės, apimančios tiek natūralius, tiek nenatūralius paleistuvavimo nusikaltimus (CIC`17, 2359, 2 kan.). Šie Dievui pasišventusio žmogaus atlikti nusikaltimai pažeidžia pačią šventumo prigimtį. Kad būtų paleistuvavimo nusikaltimas, turi būti lytinis aktas, kaip yra santuokoje. Jei asmenys yra išprievartauti, įvyksta kraujomaiša, paleistuvavimas, konkubinatas, šie nusikaltimo faktai yra specifiniai ir skiriasi vienas nuo kito. Kanoną sudaro triguba nusikaltimo forma:

- a) Kai asmenys gyvena konkubinate ir nėra sudarę galiojančios santuokos. Asmenys nebūtinai turi gyventi kartu po tuo pačiu stogu, nors jie yra ir laisvi nuo santuokinio ryšio; tačiau gali būti priešingai, kai vienas iš jų yra vedęs, tuomet reikėtų skirti, ar tai paleistuvavimas, ar bigamija. Bausmė už tokios rūšies nusikaltimą yra diskutuotina: vieni siūlo ekskomuniką *latae sententiae*, kiti – suspensą *latae sententiae*. Remiantis CIC`17, 2359 kan. pirmiausia reikia atitraukti kunigą nuo daromo nusikaltimo jį perspėjant. Paskui galimas suspendavimas. Jeigu ir toliau yra daromi nusikaltimai, galima vėl perspėti, pridėdant kitas fakultatyvines bausmes, ir taip iki pašalinimo iš dvasininkų luomo. CIC`83 irgi laikosi panašios laipsniškumo taktikos. Jei mato, kad dvasininkas turi moralinių sunkumų, pirmiausia jam nori padėti. Panašiai bausmės taikomos vienuolinio gyvenimo atstovams.
- b) Antras atvejis, kai dvasininko elgesys sukelia skandalingą papiktinimą. Tai tokia nuodėmė, kaip paleistuvavimas, bigamija, sodomija etc., taigi ji gali būti ir *contra naturam*. Bausmė yra numatyta ta pati, kaip ir ankstesniu atveju.

c) Trečiu atveju turimi mintyje nusikaltimai, nulemti ypatingų aplinkybių, tai yra atlikti panaudojus prievartą, grasinimą, viešai arba su jaunesniu nei 16 metų amžiaus asmeniu. Trečiuoju atveju bausmė yra įsakmi, nors ir nekonkretizuota. Galimas pašalinimas iš dvasininkų luomo [27].

2001 m. gegužės 18 d. Tikėjimo kongregacija sugriežtino baudžiamosios teisės normas, susijusias su dvasininkų seksualiniu piktnaudžiavimu su nepilnamečiais ir kitais sunkiais nusižengimais. Nuo šiol visi vietiniai vyskupai įpareigoti pranešti apie tokius nusižengimus Tikėjimo kongregacijai, taip pat pailgintas tokių seksualinių nusižengimų senaties terminas. Naujieji nuostatai įsigaliojo juos paskelbus Jono Pauliaus II „*Motu proprio Sacramentorum sanctitas tutela*“ Vatikano „*Acta Apostolicae Sedis*“ leidinyje. Tikėjimo mokslo kongregacijos laiške skiriamos trys sunkių nusižengimų (*delicta graviosa*) kategorijos: nusižengimai Eucharistijos šventimui, išpažinties šventumui ir dorovei, kai išklausoma išpažinties ir suteikiamas nuodėmių atleidimas bendrininkui, su kuriuo buvo nusikalsta šeštajam Dievo įsakymui (*absolutio complicis in peccato contra sextum Decalogi praeceptum*,); kai išpažintimi arba prisidengus išpažintimi nuodėmklausys skatina asmenį nusikalsti šeštajam Dievo įsakymui (*sollicitatio in actu vel occasione vel praetextu confessionis ad peccatum contra sextum Decalogi praeceptum, si ad peccandum cum ipso confessario dirigitur*); tiesioginis išpažinties paslapties išdavimas (*violatio directa sigli sacramentalis*).

Pastarasis apibrėžiamas kaip „dvasininko nusižengimas šeštajam įsakymui, įtraukiant jaunesnį negu 18 metų asmenį“. Kaip pastebėjome anksčiau, bažnytinė teisė numatė 16 metų amžiaus ribą. Dėl senaties nustatoma, jog už seksualinį nusikaltimą galima teisiškai persekioti dešimt metų nuo to laiko, kai nukentėjusiajam sukako 18 metų. Iki šiol bažnytinė teisė numatė 5 metų senaties terminą.

Taip pat nustatoma, kad visi dvasininkų *delicta graviora* iš esmės tenka Tikėjimo mokslo kongregacijos kompetencijai, tačiau, ši, jei nėra ypatingų aplinkybių, perleidžia teismo procesą vietiniams vyskupijų teismams. Vietiniai bažnytiniai teismai įpareigoti, užbaigę su *delictum gravium* susijusį procesą, atitinkamus aktus nedelsiant perduoti Tikėjimo mokslo kongregacijai. Tikėjimo mokslo kongregacija visais atvejais išlieka vienintelė apeliacinė instancija [28].

Diecezijos vyskupas, kaip jau buvo minėta, yra kompetentingas nustatyti tikslesnes šios medžiagos normas ir spręsti apie celibato pareigos vykdymą ypatingais atvejais (CIC`83, 277, 3 kan.). Taigi perspėti dėl nusižengimų turi tas, kuriam teisė ir pareigos suteikia kompetenciją tirti nusikalstamą veiksmą, t. y. ordinaras. Kas cenzūra galiotų, prieš paskiriant bausmę reikia nusižengėlių, techniškai sakant, kanoniškai perspėti: nustatyti jam atgailos laiką, per kurį jis galėtų atsisakyti nusikaltimo, tinkamai pataisytų pažeidimus ir sušvelnintų dėl jų atsiradusį skandalą arba bent rimtai pasižadėtų daugiau nebensižengti. Jei nusikaltusysis nesitaiso, bet toliau tęsia nusikaltimą, vyresnysis turi pereiti prie bausmės. Šiuo atveju gresianti bausmė yra privalomas suspendavimas *ferendae sententiae*. Jei dvasiškis nepaisant bausmės ir toliau nusikalsta, prie suspendavimo galima laipsniškai pridėti dar kitas bausmes iki pašalinimo iš kunigystės. Laipsniškumo principas suponuoja, jog bet koku atveju pašalinimas bus taikomas tik kaip paskutinė bausmė, kuri gali būti atlikta tik pagal juridinę procedūrą (CIC`83, 1342, 2 kan.), nurodytą 1717 kanone ir tolimesniuose kanonuose.

Atleidimas iš dvasininkų luomo galimas trimis būdais (CIC`83, 290 kan.): teisiniu sprendimu arba administraciniu dekretu, nustatant šventimų negaliojimą arba pritaikant bausmę už bandymą sudaryti santuoką (CIC`83, 1394 kan.), už *sollicitatio ad turpia* (1387 kan.), už konkubinatą arba pedofiliją (CIC`83, 1395 kan.). Dvasininko priimti šventimai niekada neišnyksta, tačiau dvasininkas netenka luomo (CIC`83, 290 kan.). Praradęs dvasininko statusą asmuo negali būti vėl priimtas į šį luomą, nebent tik Apaštalų Sosto leidimu (CIC`83, 293 kan.). Dvasininko luomo praradimas dar nereiškia, kad dvasininko nesaisto celibatas, nuo šio įsipareigojimo gali dispensuoti tik Romos Popiežius (CIC`83, kan. 291).

Iš celibato pareigos atsirandantis tobulas susilaikymas ir galimos bausmės įspėja, jog kiekvienas dvasiškis turi išmintingai bendrauti su žmonėmis, kad familiarumas netaptų pavojingas ir nesukeltų tikinčiųjų pasipiktinimo (CIC`83, kan. 277, 2).

Galiausiai, kaip matome, baudžiamojo įstatymo aktyvus subjektas arba autorius pirmiausiai yra tas, kuris turi įstatymų leidžiamąją galią. Šį principą nusako pati baudžiamosios normos prigimtis, kuri visada yra įstatymas, o bet koks įstatymas negali būti išleistas kieno kito, kaip tik to, kuris turi įstatymų leidžiamąją galią. Taip pat negalima painioti autoriteto, leidžiančio baudžiamuosius įstatymus, ir to, kuris skiria arba nurodo bausmes arba jas pritaiko. Paskirti arba nurodyti bausmę yra sprendžiamosios arba vykdomosios galios aktas, atliekamas atsižvelgiant į vartojamą procedūrą, t. y. sprendimo arba administraciniu būdu. Vykdyti paskirtą ar nurodytą bausmę yra vykdomosios galios aktas. O leisti baudžiamąsias normas yra įstatymų leidžiamosios galios aktas, kurios neturi teisėjai ir vyresnieji, kurie nėra Vietos ordinarai.

Bažnyčia palaikydama tvarką nesinaudoja fizinėmis prievartos priemonėmis (kaip policija ar kalėjimas), kad už vienokius ar kitokius prasižengimus įvykdytų bausmes. Naudotis tokiomis priemonėmis būtų priešinga jos prigimčiai ir misijai.

Bažnyčia, kaip visuomenė, turi prigimtine ir savą teisę naudoti priverčiamąją galią savo tikintiesiems, kurie nesilaiko bendruomenės normų ir savo elgesiu kelia pavojų tiek bendram, tiek individualiam gėriui. Tačiau bausmė visada yra blogis, todėl Bažnyčia, kaip išganymo bendrija, neskuba naudotis baudžiamąja galią ir taikyti bausmes, bet visada siekia grąžinti asmenį į jo pašaukimą. Pirmiausia bandoma išspręsti problemas kitomis priemonėmis, o ne baudžiamosiomis sankcijomis. Tačiau Bažnyčia negali nesirūpinti ištikimybe įsipareigojimams, kuriuos tikintysis, o ypač dvasiškis ar vienuolinio instituto narys, turi tiek Dievui, tiek Bažnyčiai.

3. Dalyvavimas kunigystėje

Peržvelgęs celibatinio įsipareigojimo prigimtį ir galimus nusižengimus šiam įsipareigojimui tikiuosi sulaukti nevienareikšmio vertinimo. Vieni, gelbėdami dvasininkus, šiuos įsipareigojimus ir iš to atsirandančias bausmes vadins absurdiškomis, kiti – priešingai, reikalaus visiško dvasininkų susilaikymo ir smerks juos už kiekvieną prasižengimą.

Vienos universiteto prof. dr. Josefus Weismayeris, pažymėdamas dvasinių pašaukimų mažėjimą, siūlo ieškoti „gedimo“ šaltinio. Jo nuomone, Dievas ir šiandien šaukia tiek žmonių, kiek jų reikia Bažnyčios organizmui. „Gedimo“ paieška turėtų vykti dviem kryptimis: „per mažai atsižvelgiama į Šv. Raštą arba į *laiko ženklus*, per kuriuos Kristus mums duoda nurodymus“. Šiuolaikinės visuomenės reiškiniai, tokie kaip mobilumas ir individualizacija, daro įtaką religinei orientacijai. Bažnyčia tampa „simbolių, ritualų ir gyvenimo būdo siūlytoja rinkoje“, reikalaujančioje sprendimo renkantis iš įvairių alternatyvų. Religinių judėjimų įvairovė įtraukia jaunus žmones į vienminčių grupę, tačiau apgaubti rūpesčio ir saugumo šie žmonės per mažai pažįsta ir gyvena vietinės ir visuotinės Bažnyčios gyvenimą. Teologo nuomone, būtų klaidinga teikti kunigo šventimus kandidatams, ne visiškai nuoširdžiai priimantiems celibato įsipareigojimus. Jo nuomone, reikėtų šventinti tik tuos, kurie visiškai pritaria šiai gyvenimo formai. Kandidatui taikstantis su celibatu tikrai dėl to, kad per tai atsiveria kelias į kunigo tarnybą, labai tikėtina, jog jis nepajėgs šio įsipareigojimo įgyvendinti. Jeigu jaučiama ramybė ir džiaugsmas, tikėtina, kad kelio kryptis norima Dievo, sutampa su jo valia. Ir priešingai, „negeras jausmas“, kankinantis ilgesnį laiką įgyvendinant tam tikrą gyvenimo formą, yra požymis, kad asmuo „matyt apsiriko“ [29].

Voarlbergo vyskupo dr. Klausas Kūngo manymu, panaikinus celibatą kunigų nepadaugėtų. Kunigų, pasak jo, ir ateityje mažės, jei neatsinaujins tikinčiųjų bendruomenė. Stačiatikių bažnyčioje irgi trūksta kunigų, nors jiems leidžiama vesti. Norint, kad kunigų daugėtų, daug svarbiau už celibato panaikinimą būtų pasitikėjimas Kristumi, krikščioniška šeima, skaistumo dorybės atradimu bei II Vatikano Susirinkimo nutarimų įgyvendinimu. Bažnyčioje esama daug tarnybų, tačiau jų sėkmę lemia meilė Dievui ir artimui. Todėl Bažnyčioje būtina įveikti vyraujančią galios ir prestižo siekimo mąstyseną. Tas, kuris iš galios ar prestižo paskatų siekia bažnytinės tarnybos, jai netinka [30].

Dalyvavimas *bendrojoje tikinčiųjų kunigystėje* skiriasi nuo dalyvavimo *pašventintoje kunigystėje* (CIC 83, 204 kan.). Susirūpinęs dėl pasauliečių klerikalizacijos ir dėl dvasininkijos leikalizacijos Jonas Paulius II primena, kad ryšys tarp kunigų ir pasauliečių yra ne lygiavertis, o tik kaip vienu kitus papildančių. Kunigai – tai ne korporacijos vadovai, verslo vadybininkai, finansininkai ar biurokratai. Visų pirmiausia ir svarbiausia – kunigui reikia būti kunigu. Pasiuokojimas yra kunigystės esmė ir krikščioniškos kunigystės pagrindas. Jeigu II Vatikano Susirinkimas kilo kaip pasauliečių Bažnyčioje prabudimas, tai nereiškia, kad tai yra iškreipimas ir vaidmens pakeitimas. Nereikia manyti, kad kunigų skaičiaus mažėjimas lems tai, kad pasauliečių vadovavimas tikintiesiems pakeis kunigų vadovavimą. Silpnas papildomumo supratimas kartais nuveda kunigus į identiškumo ir pasitikėjimo krizę ir taip formuoja pasauliečių įsipareigojimus, kurie dažnai tampa klerikalizuoti arba politizuoti. Klatingos sekuliarizacijos laikais gali atrodyti keista, kad Bažnyčia pabrėžia pasauliečių sekuliarų pašaukimą, bet yra tikra, kad Evangelijos liudijimas tikinčiųjų pasaulyje yra atsakas į sekuliarizacijos priešišumą. Pasauliečiams svarbiausia įgyvendinti pašaukimą pasaulio ekonominėse, socialinėse, politinėse ir kultūrinėse realijose. Būtent šiame pasaulyje pasauliečiai yra pašaukti įgyvendinti savo krikšto pašaukimą. Pasauliečių klerikalizacija ir dvasininkijos laikalizacija įvyksta tada, kai visas Bažnyčios vadovavimo formas apima ne tarnavimas, o valdymas, nesvarbu ar tai būtų dvasininkija, ar pasauliečiai. Bažnyčiai išties reikia gilesnio ir kūrybiškesnio papildomumo tarp kunigo ir pasauliečio pašaukimo [31]. Šiandieninis kunigas siekdamas populiarumo pasaulietiškoje visuomenėje kartais užsimiršta kas esąs ir praranda ribą tarp to, kas galima, ir to, kas negalima.

Todėl visuomenėje nevienareikšmiai pasisakoma prieš arba už celibatą. Dažniau celibato–skaistumo panaikinimo klausimą kelia irgi ne patys dvasininkai, o pasauliečiai. Tačiau kunigų supasaulėjimas irgi neapsaugo jų nuo šios aspiracijos. Ir kunigas, ir pasaulietis turėtų

žinoti, ką reiškia pasišventimas pašaukimui, ką reiškia būti dvasininku ir ko laukti bei tikėtis iš dvasininko, kuris sąžiningai atlieka savo įsipareigojimus; arba, kas jam gresia už įsipareigojimų išdavystę ir jų nesilaikymą. Bažnyčia, kaip ir kiekviena bendruomenė, turi savo juridinę tvarką ir ypač celibato subjektus privalo saugoti nuo pašalinių ir dvasininko gyvenimui nebūdingų apraiškų. Bendrų nuostatų nesilaikymas išstumia žmogų ne tik iš bendruomeninės visuotinės tvarkos, bet ir atima jo asmeninio gyvenimo ramybę. Dėl suklupimų reikia nei džiūgauti, nei piktintis, o paprasčiausiai padėti dvasininkams atlikti savo pašaukimo priedermę neįtraukiant jų į keblias situacijas. Teigiantiems, kad celibatas nereikalingas ir neįmanomas, tiek vieno, tiek kito luomo nariams reikėtų neužmiršti, kad ištverti galima tik nuolatos pasišventus ir esant gyvam tikėjimui. Pirmiausia jie turi padėti vieni kitiems tą tikėjimą išsaugoti. Aišku, viso to tikslas yra matomas tik antgamtinėje motyvacijoje. Esant dualistiniam laimės ieškojimui laimė tampa apgaulinga. Kai sumažėja tikėjimas, sumažėja ir atsparumas įsipareigojimams, nesvarbu kas būtum: pasaulietis ar dvasininkas. Todėl visiškai nestebina, kad didžiųjų erezijų ir asmeninio atskilimo nuo Katalikų bažnyčios priežastis tiek primityviosios Bažnyčios laikais, tiek viduramžiais, naujausiais amžiais ar šiais laikais – visuomet buvo pirmiausia celibato atsisakymas. Visada, kaip ieškome celibato prigimties, lygiai taip pat turėtume ieškoti ir jo atsisakymo priežasčių, kurios nebūtinai ir ne iš karto yra apibrėžiamos kanoninėmis normomis ir sankcijomis, o pirmiausia bręsta žmogaus viduje ir pasireškia jo gyvenimo stiliumi.

Išvados

Nors celibatas yra teisinis institutas, tačiau jis yra ne dieviškos, bet vien tik bažnytinės kilmės. Sekuliarizuotoje visuomenėje jis ypač nuvertinamas, o netikinčiųjų išvis yra vertinamas skeptiškai. Seksualinės revoliucijos padariniai daro įtaką ir krikščioniškajam pasauliui, jo puoselėjamos vertybėms. Teologinė ir kanoninė celibato motyvacija yra labai aiški – kuo labiau pasišvęsti Dievui ir žmonėms bei išlikti nepadalintam.

Priimto įsipareigojimo celibatui nepaisymas gali lemti atitinkamus kanoninius padarinius, už kuriuos taikomos bausmės. Tačiau pagrindinis Bažnyčios tikslas yra ne bausti nusižengusius, bet sugrąžinti juos į tinkamą pasirinktojo luomo gyvenimo būdą.

LITERATŪRA IR PASTABOS

1. **Paolo VI.** Enc. Sacerdotalis Cofelibatus, del 24 giugno, 1967; **Chiappetta L.** Il Codice di Diritto Canonico. Vol. I–III, Roma 1996, 1599–1603; **Šventasis Raštas.** – Vilnius, 1998.
2. **Presbyterorum** ordinis Nr. 2–6.1; **Dekretas** apie kunigų tarnystę ir gyvenimą // II Vatikano Susirinkimo nutarimai. – Kaunas, 1994; **Lumen Gentium**, 21–22.28.67; **Dogminė** Konstitucija apie Bažnyčią // II Vatikano Susirinkimo nutarimai. – Kaunas, 1994; **Christus Dominus**. N. 28; **Dekretas** apie ganytojiškas vyskupų pareigas // II Vatikano Susirinkimo nutarimai. – Kaunas, 1994; **Op-tatam** totius, N. 8; **Dekretas** apie kunigų ruošimą // II Vatikano Susirinkimo nutarimai. – Kaunas, 1994.
3. **Giovanni Paolo II.** Esortazione Apostolica post-sinodale, apparsa il 25 marzo del 1992, sotto il titolo „Pastores dabo vobis“. N. 12; **Häring B.** La legge di Cristo. Vol. III. – Brescia, 1968. P. 449–473; **Jankowski A., Romaniuk K.** Kapłanstwo w Piśmie Świętym Nowego Testamentu. – Katowice 1972; **Šventimų sakramentas** // Katalikų Bažnyčios Katekizmas. – Kaunas, 1996. N. 1536–1600.
4. **Eunuchas** – negalintis tuoktis.
5. **Bianchi E.** Celibato e virginità // Nuovo Dizionario di Spiritualità / Dir. De Fiores S., Goffi T. – Torino, 1985. P. 180–185; **Marchetti A., Caprioli M.** Celibato // Dizionario enciclopedico di spiritualità. Vol. I. / A cura di Ancilli E. – Roma, 1990. P. 491–492; **Celibatas** // Katalikų Bažnyčios Katekizmas. – Kaunas, 1996. N. 915, 1579, 1658, 2349 ir kt.
6. **Paolo VI.** Enc. Sacerdotalis coelibatus // AAS 59 (1967) n. 14–15. 21.24.29.

7. **Presbyterorum** ordinis. N. 16; **Ghirlanda G.** Chierico // Nuovo Dizionario di Diritto Canonico / A cura di Salvador C. C., De Paolis V., Ghirlanda G. – Milano, 1993. P. 153–156.
8. **Bertone T.** Obblighi e diritti dei chierici // Monitor Ecclesiasticus. 1984. Vol. 109. P. 61.
9. **Pena J. F.** Fondamenti dottrinali del celibato ecclesiastico dal CIC 1917 al CIC 1983 // Periodica. 1994. Vol. 83. P. 242–243.
10. **Optatum** totius, n. 10. Įžadas – (lot. *votum*) kanonų teisėje apibrėžiamas kaip laisvas ir apsvartytas įsipareigojimas Dievui, kurio objektas yra gėris, atliekamas kaip religinė dorybė (1191 kan.). Įžadai gali būti privatūs ir vieši, išskilmingi ir paprasti bei asmeniniai, daiktiniai ir mišrūs, laikinieji ir amžinieji (1192 kan.); **Egaña F. J.** Voti pubblici negli istituti religiosi, Acevedo L. H., Voto // Nuovo Dizionario di Diritto Canonico / A cura di Salvador C. C., De Paolis V., Ghirlanda G. – Milano, 1993. P. 1147–1150.
11. **Sacra** Congregatio pro Cultu Divino / Decr. Misteriorum disciplina, 3 dicembre, 1972 // AAS. 1973. P. 274–275.
12. **Sacra** Congregatio pro Cultu Divino / Decr. Ritus Ordinationum, 29 giugno 1989 // AAS 82. 1990. P. 827.
13. **Pastores** dabo vobis, n. 29.50.
14. **Ratzinger J.** Servitori della vostra gioia. – Milano, 1989. P. 91; **Paškus A.** Kunigo meilė. – Vilnius, 1996.
15. **Sacra** Paenitentiarum Apostolica / Decr. Lex sacri coelibatus, 18 aprile 1936 // AAS 28. 1936. P. 242–243.
16. **Gasparri P.** Codicis Iuris Canonici Fontes. Vol. I. – Romae, 1926. P. 899–900.
17. **Malakauskis P.** Moterystės teisės. – Klaipėda, 1924. P. 43–57; **Rehage J. W.** Celibaty // New Catholic Encyclopedia, III / Ed. in chief William J., McDonald D. D. – Washington, 1981. P. 367–368.
18. **Commento** al Codice di Diritto Canonico, Studium Romanae Rotae, Corpus iuris Canonici, I / A cura di P. V. Pinto. – Città del Vaticano, 2001. P. 766–768; **Chiappetta L.** Il Codice di Diritto Canonico, I–III, n. 4811–4815.
19. **De Paolis.** Delitti contro il sesto comandamento // Periodica. 1993. Vol. 83. P. 302.
20. **De Paolis V.** Le sanzioni nella Chiesa // AA.VV., Il diritto nel mistero della Chiesa. Vol. 3. – Roma, 1992. P. 447–448.
21. **Commento** al Codice di Diritto Canonico. Studium Romanae Rotae // Corpus iuris Canonici. Vol. I / A cura di Pinto P. V. – Città del Vaticano, 2001. P. 820–821; **Chiappetta L.** Il Codice di Diritto Canonico, I–III, n. 5010–5012.
22. **Calabrese A.** Diritto penale canonico. – Città del Vaticano, 1996. P. 346.
23. **Commento** al Codice di Diritto Canonico. Studium Romanae Rotae, Corpus iuris Canonici. Vol. I / a cura di Pinto P. V. – Città del Vaticano, 2001. P. 825–826.
24. **Calabrese A.** Diritto penale canonico. – Città del Vaticano, 1996. P. 347–350; **Andres D. J.** // Diritto dei religiosi. – Roma, 1984. P. 509.
25. **Lobina G.** La separazione dei religiosi dall'istituto // Apollinaris. 1983. Vol. 56. P. 129.
26. **Calabrese A.** Diritto penale canonico. – Città del Vaticano, 1996. P. 351–352.
27. **Commento** al Codice di Diritto Canonico. Studium Romanae Rotae, Corpus iuris Canonici. Vol. I / a cura di Pinto P. V. – Città del Vaticano, 2001. P. 826–827.
28. **Epistula** a Congregatione pro Doctrina Fidei missa ad totius Catholicae Episcopos aliosque Ordinarios et Hierarchas interesse habentes: **De delictis gravioribus** eidem Congregationi pro Fidei reservatis, die 18 maii 2001; **Ioannes Paulus PP II.** Litterae Apostolicae motu proprio datae quibus Normae de gravioribus delictis Congregationi pro Doctrina Fidei rezervatis promulgantur e Civitate Vaticana mmi.
29. **Austrija:** nerimas dėl pašaukimų skaičiaus mažėjimo // Bažnyčios žinios. 1996 m. liepos 15 d. Nr. 13. P. 20.
30. **Vyskupas Küng.** Panaikinus celibatą kunigų nepadaugėtų // Bažnyčios žinios. 1996 m. balandžio 15 d. Nr. 7. P. 15.
31. **Instrukcija** „Kai kuriais tikinčiųjų pasauliečių bendradarbiavimo kunigų tarnyboje klausimais“ // Bažnyčios žinios. 1998 m. spalio 12 d. Nr. 19. P. 12–22; **Laity** Must Not Be Clericalized Nor Clergy Laicized, Says Pope // (www. Zenit.org). Vatican City, May 9, 2002.

Celibacy's Origin and Canonical Consequences

Dr., Assoc. Prof. Kazimieras Meilius

Law University of Lithuania

SUMMARY

Celibacy is not separated from life. It is a way of life. Both engagement in celibacy and a disdain for it in any way raise the questions: what celibacy is needed for? Why does one engage in it or not? The answers will show what people think about the Church, it's teaching, the engagement in celibacy and how firm faith is.

A person dedicated to any mission does it till the end or fails. The same is with observance of celibacy. The Church having desire to maintain the consecration of clergy and devotion to God, has established punishments in case the celibacy is not observed. However, the main concern of the Church is not to punish the guilty, but to bring him back to his way of life and proper to the clergy.

